

OVER PLUIMVEE

Tekst: Monique de Vrijer
Foto's: Pauline van Schaik

SNOT

Ook onze kippen worden soms wel eens verkouden, en ook vaker in het najaar dan in de zomer. Een proest of een nies, op zich niks om je meteen zorgen over te maken. Maar een enkele keer wordt dat proesten een rochelende ademhaling die niet over wil gaan. Of worden je kippen er echt ziek van met een dikke kop en dikke ogen. Doorgaans noemen we dit als hobby kippen houders: 'Snot'. Maar wat is Snot precies, en hoe komt je kip er weer snel vanaf?

Ik zal proberen het een en ander op een rijtje te zetten. Je kunt op zich onderscheid maken tussen Chronisch snot en Acut snot, maar beide worden veroorzaakt door een verschillende ziektenverwekker.

CRD of chronisch snot

De afkorting CRD staat voor Chronic Respiratory Disease, oftewel Chronische snot. (Ook wel mycoplasmosis genoemd). Snot wordt veroorzaakt door *Mycoplasma gallisepticum* wat afgekort kan worden tot Mg.

Mycoplasma gallisepticum is een micro-organisme dat over de gehele wereld voorkomt. Het is tevens de meest ziekteverwekkende vogelmycoplasma. Het komt niet alleen bij kippen voor, maar ook bij kalkoenen, parelhoenders,

fazanten en duiven. Ook vogels in het wild kunnen drager zijn van de ziekte zonder er zelf ziek van te worden.

Mg kan via het broedei van moederdier op kuiken doorgegeven worden (deze besmettingsweg komt het meeste voor). Ook direct contact zorgt voor besmettingen; ook wijzelf en besmette materialen kunnen zorgen voor een indirecte besmetting.

Mg is iets dat veel voorkomt en bijna elke kip zal het dan ook wel bij zich dragen of er mee in aanraking komen. Dit alles hoeft de kip helemaal niet ziek te maken. Daar zijn verschillende factoren voor nodig.

Je kan simpelweg zeggen dat zodra de weerstand van de kip omlaag gaat, Mg de kop op kan steken. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren in periodes van rui, bij slechte voeding of slechte huisvesting. Tocht en vocht in het hok zijn funest! Slechte hygiëne, en dus een hoge ammoniak concentratie (door overbevolking en/of teveel mest) zullen alles verergeren.

De symptomen

Mg zelf geeft meestal maar weinig symptomen, maar openbaart zich voornamelijk in combinatie met andere virale of bacteriële ademhalingsinfecties, zoals bijvoorbeeld een *E.coli* (*Escherichia coli*) infectie, IB (Infectieuze bronchitis) of NCD (New Castle Disease). Zo kan in combinatie met zo'n andere infectie een ernstige chronische ademhalingsinfectie ontstaan.

De symptomen kunnen dus

erg variëren, afhankelijk van een andere infectie die ook een rol speelt.

Er kan een licht gereutel plaatsvinden, gehoest, geproest en geniest worden. Er kan neusuitvloeiing en soms ook schuim op de ogen te zien zijn; verminderde voeropname, waardoor de kip zal afvallen, en ook een dalende eiproductie.

Doordat de dieren de bacterie ook inademen ontstaan er (ernstige) luchtzak ontstekingen. De bovenste luchtwegen zijn het meest gevoelig voor de infectie, maar als de infectie behoorlijk ernstig is worden ook de diepere ademhalingsorganen aangetast.

Als een kip besmet is met Mg dan is die besmetting van lange duur. Het organisme blijft aanwezig in de kip. Bij sommige kippen steekt de infectie alleen zo nu en dan de kop op, maar bij andere kippen hoor je de rest van hun leven een rochelende ademhaling

(meestal doordat de infectie niet behandeld is, of de kip er te lang mee heeft doorgelopen). Je krijgt dan kippen die het leven doorgaan klinkend als pruttelende koffiepotjes. Als het warm en drukkend weer is, hebben deze dieren natuurlijk ook meer last en kunnen het dan ronduit benauwd hebben.

Sommige van deze kippen hebben periodes dat het beter gaat, andere hebben

constant last.

Zwaardere rassen lijken hier gevoeliger voor.

Behandeling:

Het beste kun je deze kippen behandelen met een antibioticum dat je kan verkrijgen bij je dierenarts. De dierenarts zal doorgaans 'op vermoeden van' deze ziekte behandelen, omdat er een (bloed)test of een kweek nodig is, om er zeker van te zijn om wat voor veroorzaker het gaat.

Als je enige ervaring hebt met deze ziekte dan herken je deze ook heel erg snel. Als je niet behan-

delt of te lang wacht met behandelen, kan deze zieke dus zodanig chronisch worden dat het altijd last blijft veroorzaken.

Ikzelf kies er bovendien voor om niet te fokken met dieren die al vroeg symptomen laten zien, omdat het dus via het broedei wordt doorgegeven.

Acuut snot of Coryza

Acuut snot heet ook wel Coryza en wordt veroorzaakt door een bacterie, namelijk *Haemophilus paragallinarum*.

De ziekte komt tevens wereldwijd voor en kippen van alle leeftijden kunnen besmet worden, al neemt de gevoeligheid met het ouder worden toe.

Ook van deze bacterie kunnen kippen drager zijn en de bacterie uitscheiden. De ziekte is erg besmettelijk voor de andere kippen en wordt verspreid via direct contact, besmet drinkwater en inademing.

Het wordt niet via het broedei doorgegeven zoals bij Mycoplasmosis wel het geval is.

Ook van Acuut snot kun je zeggen dat het toeslaat als de weerstand van de kip verminderd.

De symptomen

Kippen zitten bol, zijn algemeen ziek en hebben uitvloeiing uit neus en oog en er kan schuim op de ogen te zien zijn.

Er kan een lichte verdikking van de kop te zien zijn, maar deze kan ook ernstig zijn, naarmate de ernst van de infectie. Deze verdikkingen kunnen aan een of beide kanten te zien zijn. Oogontstekingen, holte- (sinussen) ontstekingen en ophopingen van vocht zorgen ervoor dat de koppen zo dik worden en de ogen dicht komen te zitten. Meestal kun je dan ook een typische ontstekingslucht ruiken. De kippen hebben een verminderde eetlust en vermageren. Er is een dalende eiproductie. De kip kan een rochelende ademhaling hebben, en ook benauwd zijn. De zwelling neemt doorgaans na ruim een week tot 2 weken af.

Ook hier geldt, dat als er andere infecties bijkomen, alles kan verergeren en het langer kan duren voordat de kip genezen is. Zo zijn ook luchtzakontstekingen mogelijk, bronchitis etc. Als er een Mg infectie bijkomt is er ook kans dat het chronisch wordt.

Behandeling:

De behandeling is eigenlijk hetzelfde als bij Mg; de dierenarts zal op verdenking van de ziekte een antibioticum voorschrijven.

Een paar puntjes om nog op te letten

Zonder zieke dieren altijd af van de gezonde dieren, mede omdat deze ziekten besmettelijk zijn. Zet je zieke dier ergens rustig en bij voorkeur warm. Kippen hebben een vrij hoge lichaamstemperatuur, die op peil gehouden moet worden. Als je een warmtebron voor de kip hebt (denk aan een kruik, of warmtelamp) dan hoeft een zieke kip geen energie te steken in het op peil houden van de lichaamstemperatuur, maar kan ze haar energie benutten in het beter worden. Wel moet de zieke kip te allen tijde weg kunnen van de warmtebron.

Medicijnen worden vaak via het drinkwater verstrekt. Bedenk dat echt zieke kippen, en zeker die waarbij de ogen en neus dicht zitten, weinig tot niet zullen drinken. Vraag bij voorkeur dus om een middel of een dosering die je rechtstreeks aan de kip kan toedienen.

Behalve dat je er voor moet zorgen dat de kip de medicijnen binnen krijgt, is het natuurlijk ook belangrijk dat de kip met name vocht, maar ook voedsel binnen

krijgt. Soms is het voldoende om de snavel even in het water te houden, of in de etensbak, maar eventueel zal je er mee moeten helpen. Mede om die reden is het wijs om bij kippen met dichte en/of ontstoken ogen en ontstoken holten ook om een oogzalfje te vragen bij je dierenarts. Dit versnelt het genezingsproces zeker, waardoor de kip ook eerder in staat is om zelf weer te kunnen eten en drinken.

Natuurlijk geneest de kip sneller, als je zelf alert ben en al vroeg een behandeling inzet.

Hoe rot je kip er op dat moment ook bijzit, en zeker omdat het even kan duren voordat je kip weer verbetert, hou moed, want beide infecties zijn -mits met een goede behandeling- goed te genezen.

Hebben meerder kippen symptomen, leg dat dan voor aan je dierenarts omdat het wijs kan zijn om dan alle kippen te behandelen.

Naast een medische behandeling is een goede hokhygiëne natuurlijk ook van belang! Beide verwekkers zijn weinig resistent en gevoelig voor zonlicht, droogte en ontsmettingsmiddelen.

Tot slot

Meer dan eens zien we dat mensen die nieuwe kippen hebben gekocht, een dag of wat later te maken hebben met een stel ernstig zieke kippen met snot.

Meestal komen deze kippen bij handelaren vandaan, waar veel verschillende kippen in niet al te grote ruimten worden gehouden. Op zulke plekken staan kippen bloot aan een hoop ziekteverwekkers, doordat sommige dieren drager zijn, en deze ziekteverwekkers dus uitscheiden.

Verhuizen geeft stress voor kippen, en stress vermindert de weerstand.

Hierdoor zijn de dieren vatbaar en komt de opgelopen ziekte tot uiting. Het is dus altijd wijs om pas aangekochte dieren een poosje apart te houden van je eigen dieren en evt. een vitamine kuurtje te geven om de weerstand een oppepper te geven (Met name Vit. C helpt bij stress en verhoogd de weerstand).

